

plads til boliger og agerjord og for at give befolkningen brændsel og materiale til husholdning, husbygning, industri, skibe m.v.

I slutningen af 1700-tallet var skovarealet således reduceret til nogle få procent af landet. Samtidig var skovene i hovedsagen forhuggede og i meget ringe dyrkningsstilstand. Omfattende husdyrhold i skovene havde en ødelæggende virkning på foryngelserne. Der var igennem lang tid mangel på træprodukter, og landet blev afhængig af udlandet, især af staterne langs Østersøkysten, som følge af nødvendige, omfattende træimporter.

Med en række forordninger om skovenes forhold m.v. søgte staten at vende denne udvikling. Forordningerne af 20. oktober 1670, 31. august 1680, 29. december 1681, 13. september 1687, 21. januar 1710, 26. januar 1733 og 18. april 1781 fik dog alle trods pompøse formåls erklæringer kun en beskeden indflydelse.

Det var først skovforordningen af 27. september 1805, der medførte, at udviklingen vendte. I henhold til denne forordning skulle »overskov«, der var ejet i fællesskab af flere ejere, udskiftes. Forordningen forbød desuden rydning af »overskov«, krævede den indhegnet og fredet mod den ødelæggende kreaturgræsning og mod høslæt og begrænsede købernes adgang til at hugge i skoven i 10 år efter købet. Endelig etablerede forordningen et forstligt tilsyn med de private skove.

1805-forordningen var i nogen grad inspireret af en forordning af 2. juli 1784 for Hertugdømmerne, som man havde gode erfaringer med. Denne indeholder tillige en bestemmelse om, at skovtilsynet skal være særligt intensivt og aktivt for små private skove.

Med »overskov« menes i 1805-forordningen træarter, der kan udvikle sig til højstammet skov, dvs. dem der i dag betegnes »skovtræarterne«.

1805-forordningen blev fulgt op af en række foranstaltninger. Således forestod staten en række skovtilplantningsopgaver på heder og på sandflugtsplagede arealer. Skovdriften blev forbedret, bl.a. ved at staten opkøbte en del godsskove og satte dem i stand for derefter at bortsælge dem igen. Der blev etableret undervisning af forstskandidater og skovfogeder. Man oprettede »Statens Forstlige Forsøgsvæsen«, der først var en del af statens skovadministration, men som sidenhen blev en selvstændig institution under Landbrugsministeriet.

I 1885 blev der indført en ordning med Hedeelskabet om statstilskud til tilplantning på hederne. Med ordningen blev der i de efterfølgende ca.

80 år tilplantet et par tusinde (større) private plantager, især i Midt- og Vestjylland.

Med lov nr. 111 af 1. marts 1919 blev der indført en ordning om statstilskud til aflønning af småskovsforeningernes skovbrugskonsulenter. Disse foreninger blev dannet af ejere af mindre skove for at opnå det nødvendige økonomiske grundlag for at få forstlig bistand. Der er sidenhen dannet 15 skovdyrkerforeninger, der dækker det meste af landet.

Landbrugsministeriet nedsatte i 1920 en skovlovskommission, der afgav betænkning i 1929. Der blev herefter fremsat et forslag til en skovlov i rigsdagssamlingen 1933/34, som med visse ændringer blev vedtaget i 1935 og trådte i kraft den 14. maj 1935. 1805-forordningen blev dog ikke ophævet. I 1949 blev skovloven ændret med det sigte at bringe noteringen af fredskov i tingbogen til ende, hvilket dog ikke lykkedes fuldt ud. I 1984 gennemførtes en harmonisering på håndhævelsesområdet med en række andre af Miljøministeriets love.

1805-forordningen, 1935-loven og den øvrige skovbrugsmæssige udvikling i landet har tilsammen bevirket, at skovarealet er forøget mere end 4 gange på ca. 180 år. Samtidig er træproduktionen forøget og forbedret, ligesom skovenes miljømæssige betydning tillægges stadig større vægt.

3. Skovbruget i Danmark

3.1. Skovarealet

Skovene, der helt overvejende er kulturskove, dækker ca. 12 pct. af landets areal, svarende til knap 500.000 ha. Af skovarealet er omkring en trediedel i offentlig eje og to trediedele i privat eje. Ca. 270.000 ha består af nåletræbevoksninger med gran som dominerende træart. Af løvtræsarealet på 137.000 ha udgør bøg godt halvdelen. De ubevoksede arealer i skovene, f.eks. heder, enge, søer, vandløb og lignende, udgør næsten 100.000 ha, og vigtige naturinteresser er knyttet til disse arealer, hvoraf godt halvdelen ligger i statsskovene.

Størstedelen af den forøgelse af skovarealet, der er sket i dette århundrede, består af tilplantning med nåletræ, især rødgran. Løvtræsarealet har i den samme periode været nogenlunde konstant. Der er imidlertid sket visse forskydninger mellem de enkelte løvtræarter, således at bøgearealet er gået noget tilbage samtidig med, at især ege- og askearealet er blevet større. På grund af metodiske vanskeligheder med at sammenligne de 6 skovtællinger, der er udarbejdet i dette århundrede, kan det ikke lade sig gøre at opgøre disse forskydninger eksakt. Der regnes imidlertid med, at bøgearea-